

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. De objecto voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

crefcit cognitio, decrefcit amor: quod autem penitus ignotum, id nec odimus, nec amamus. Deinde à priori ratio eft, quia implicat vt voluntas amet aliquod obiectum, nifi habeat illud præfens: fola cognitio efficere poteft obiectum præfens voluntati: ergo implicat vt voluntas fine prælucente cognitione vllum actum eliciat.

Solutio triū
dubitatio-
num.

Ad primam refpondeo, fatis probatum videri, quod omne cognofcitiuum effentialiter inuehat volitiuum, ex eo quod cognitio fit forma inclinans ad ea quæ conuenientia funt fubiecto, in quo eft.

Ad fecundam refpondeo, nullam effe poffe cognitionem, quæ per fe non ordinetur ad mouendum appetitum; effe autem poffibilem cognitionem, quæ per accidens non poffit mouere appetitum ex defectu diuini concursus. Si Deus decerneret non concurrere cum appetitu ad vllum actum, idque reuelaret homini, vel Angelo, illa cognitio per accidens tantum non poffet mouere appetitum, quia deeffet appetitui concursus; fed ex fe tamen illa cognitio fufficiens effet ad illum mouendum, & ad hoc ordinaretur.

Ad tertiam refpondeo probatum effe, quod voluntas nunquam ferri poteft in incognitum; fic Deus autem, vt probabam prima difputatione, infundere quidem poteft mortuo modo terminum actus vitalis, v.g. amoris; fed amorem ipfum, aut aliquem actum vitalem infundere nullo modo poteft; fi enim intellectui aut voluntati nihil operanti Deus infunderet verbum mentis, vel qualitatem illam, quæ terminat amationem, intellectus non intelligeret, & voluntas non amaret; haberent enim terminos illos mortuo tantum modo.

Definitio
voluntatis.

Colliges ex his primò, rectè definiri voluntatem, *Est potentia tendens in bonum, & malum auerfans cognitum ab intellectu*: per actus enim profequitiuos tendit in bonum; per auerfatiuos refugit malum. Sicut fenfitiuus appetitus tendit in bonum, & refugit malum cognitum fenfu.

Quotuplex
voluntas.

Colliges fecundò, appetitum etiam rationalem in duos diuidi appetitus, tanquam in membra diuerfa formaliter. Concupifcibilis, vt monebam agens de appetitu fenfitiuo, eft is qui profequitur bonum, & auerfatur malum abfolutè fumptum; irafcibilis, qui profequitur bonum, vel auerfatur malum arduum. Eadem enim quoad hoc eft ratio appetitus fenfitiui & rationalis. Quamvis autem diftinguerentur potentie ab anima, non effet tamen realis vlla diftinctio inter voluntatè concupifcentem & irafcentem, quia vnicum eft obiectum adæquatum vtriusque, nempe bonum & malum intellectu apprehenfum: ratio autem ardui non pertinet ad formalem rationem obiecti, cum non fit id quod mouet voluntatem, fed potiùs eam auerteret.

S. I I.

De obiecto voluntatis.

Vlgo dicitur obiectum appetitus effe bonum, quod non poteft definiri nifi quod eft appetibile. Sicut autem duplex bonum, ita & malum. Bonum abfolutum eft rei perfectio in fe: malum abfolutum eft eius carentia. Bonum refpectiuum, id quod eft alteri conueniens: malum refpectiuum, quod alteri difconuenit. Difficultas igitur eft, vtrum obiectum voluntatis non fit nifi bonum, ita vt tendat femper in bonum non folum per actus profequitiuos, fed etiam quando auerfatur aliquod bonum.

A Ratio verò dubitandi primò eft, quia quoties aliquis amat feipfum fciens fe omni bono effe indignum, non poteft apprehendere in feipfo vllum bonum: ergo voluntas etiam in actibus profequitiuis non femper amat aliquod bonum. Similiter cum amo mortem mei aduerfarij, quia malum illius eft, elicio actum profequitiuum: tunc obiectum formale illius actus non eft vllum bonum: ergo voluntas non neceffariò femper fertur in malum.

Secundò bonum definitur id quod eft appetibile: fed fi obiectum voluntatis eft bonum appetitus, definitur facultas quæ tendit in bonum, ficut in appetibile, ficutque committeretur vitiofus circulus in definitione boni & appetitus: ergo, &c.

B Tertiò, quando voluntas auerfatur aliquod malum, non auerfatur illud nifi propter aliquod bonum quod fit motiuum odij; ficut quoties odio habetur aliquod medium impediens finem, amatur finis: ergo obiectum voluntatis etiam in actu auerfatiuo non eft nifi bonum. Confirmatur, quia nullus actus intellectus effe poteft mera negatio & diffenfus; cum enim dico v.g. *Homo non eft lapis*; obiectum illius actus nec eft folus homo, nec folus lapis, fed negatio etiam lapidis; quam negationem affirmat intellectus de homine: ergo actus voluntatis non ita poteft effe auerfatiuus, quin etiam formaliter fit profequitiuus. Antecedens patet, quia cum dico, *Homo non eft lapis*, motiuum mei actus eft diftinctio hominis & lapidis: illam diftinctionem non nego, fed affirmo: ergo propositio negatiua intellectus eft etiam affirmatiua: ergo actus voluntatis auerfatiuus neceffariò eft profequitiuus.

Dico primò, obiectum voluntatis quoad actus profequitiuos non poffe vnquam effe malum fub ratione mali, fed neceffariò effe aliquod bonum, vel certè malum fub ratione boni. Contrarium docuiffe videntur Scotus & Nominales. Sed eos certè damnat omnium Doctorem fuffragium, quorum communis illa vox eft cum Aristot. initio lib. i. *Ethic. Bonum eft quod omnia appetunt.*

Primò enim ratio à priori eft, quia omnis inclinatio femper eft ad bonum; nam inclinari eft attrahi; malum autem non attrahit, fed potiùs auertit: omnis actus profequitiuus eft inclinatio: ergo omnis actus voluntatis profequitiuus eft ad bonum, neque vnquam poteft amare malum vt malum.

D Secundò, Sicut fe habet intellectus ad verum, fic fe habet voluntas ad bonum: fed intellectus nunquam poteft affentiri falfo fub ratione falfo: ergo neque voluntas amare poteft malum fub ratione mali. Et hoc certa docet experientia; nemo enim vnquam amat id in quo nullam apprehendit rationem mali.

Dico fecundò, obiectum voluntatis quoad actus auerfatiuos effe malum vt malum, neque neceffariò effe vt omnis actus voluntatis auerfatiuus fit etiam formaliter profequitiuus, & feratur in aliquod bonum. Ita probabam aliàs in tractatu de penitentia, cuius actum probabam effe poffe purè auerfatiuum formaliter, quamvis æquiuacenter fit profequitiuus.

E Ratio eft, quia odium eft verus actus voluntatis diftinctus ab amore, & proprium habet obiectum diftinctum ab obiecto amoris: illud obiectum non poteft effe aliquod bonum vt fic, fed malum vt malum: ergo obiectum voluntatis quoad actus auerfatiuos eft malum vt fic. Deinde ficut bonum poteft fufficienter mouere ad amorem, fic malum fufficienter mouere poteft ad

ad odium sine consortio vllō boni: ergo sicut voluntas elicere potest actum purē prosequitum circa bonum, sic circa malum potest elicere actum purē auersatiuum. Præterea cum dicit aliquis, *Nolo peccare, quia malum est*, tunc intellectus non proponit vllum bonum voluntati, sed solam malitiam peccati: ergo tunc voluntas nihil amat. Et sanē si voluntas odio habens malum, quia malum est, amaret necessariō malum illi oppositum, vel amaret eodem actu, quo malum odit, vel diuerso actu. Non eodem, quia non potest idem actus esse amor & odium. Si diuerso actu: ergo semper verum est, quod actus odij sit purē auersatiuus, & quod eius obiectum sit malum sub ratione mali.

Solutio primæ dubit.

Ad primam respondeo, voluntatem hominis qui scit se esse malum & indignum amore, sed potius dignum odio, ferri tamen semper in bonum, quia semper apprehendi potest in obiecto moraliter malo bonitas naturalis, ratione cuius res etiam pessimæ amari possunt sub aliqua ratione boni. Cum amo mortem mei inimici, quia malum illius est, feror tamen semper in bonum, quia malum inimici apprehendo ut aliquod bonum meum.

Solutio secundæ.

Ad secundam respondeo, bonum definiri posse, quod est appetibile; & appetitum definiri etiam, facultatem, quæ fertur in bonum; neque tamen vllum committi vitiosum circulum in definitione boni, & appetitus. Quia bonum etiam definiri alio modo potest quā per appetitum; vel enim bonum definitur absolutum, & est, ut dixi, perfectio rei in se; vel definitur bonum respectiuium, & est id quod alteri est conueniens. Si bonum definiri non posset sine ordine ad appetitum, & appetitus sine ordine ad bonum, committeretur in illis definitionibus vitiosus circulus.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam respondeo distinguendo antecedens. Voluntas nunquam auersatur malum, nisi propter aliquod bonum formaliter amatum, negatur; amatum saltem æquiualeuter, conceditur; quamquam etiam absolute negari posset, quia cum dicit, *Nolo peccare*, non est necesse ut tunc cogites aliquod bonum propter quod odio habeas illud malum.

Solutio confirmat.

Ad confirmationem, in qua maior est difficultas, respondeo actum etiam intellectus esse possibilem dissensum. Cum dico, *Homo non est lapis*; obiectum illius actus non est nisi homo & lapis; negatio autem non est aliquid se tenens ex parte obiecti, sed est actualis ipse disensus intellectus. Fateor motiuium illius actus esse distinctionem hominis & lapidis; sed illud motiuium non est necesse ut tunc actu attingam formaliter; satis enim est, quod attingam æquiualeuter tantum, ex eo quod aliās hoc sciuerim; cum enim elicio conclusionem, satis est quod præmissæ prius fuerint in intellectu, nec est necesse ut illæ actu eliciantur. Denique addebam olim, esse aliquam disparitatem intellectus & voluntatis; quia intellectus solus motiuium suum sibi facit præsens; idē debet illud attingere; voluntati autem motiuium sit præsens ab intellectu, idē non est necesse ut illud attingat formaliter.

SECTIO III.

De actu voluntatis in genere.

Circa considerationem actuum voluntatis, tota versatur scientia morum, quia mores non sunt nisi actus voluntatis boni aut mali, id est conformes aut diffformes rectæ rationi: Physica ergo solum generatim considerat, quid generatim sit actus

R. P. de Rhodis curs. Philosoph.

voluntatis, quas condiciones exigat essentialiter, & à qua causa prodeat.

Dico primò, nullum esse actum voluntatis, per quem non producatur aliqua qualitas realis, quæ non est imago ipsius obiecti, sed pondus quoddam & inclinatio in obiectum. Consistit autem essentialiter in actione simul & termino. Paret hoc totum ex dictis de actu vitali generatim.

Quæ sit actus voluntatis.

Primò enim, quod amando voluntas aliquid agat, manifestum est; cum enim amor sit aliquid reale, quod non erat prius, necesse omninò est ut fiat, cum ante non fieret. Vbi autem est aliquid fieri, est etiam ibi aliquid factum: fieri est actio; quod autem fit, est terminus actionis: ergo in omni amore, imò in omni actu voluntatis est actio & qualitas; actio vocatur amatio; qualitas pondus est & inclinatio: vtrumque simul vocatur amor.

Voluntas amando agit.

Secundò tamen difficile dicitur cuiusmodi sit qualitas illa, quæ terminus est amationis, & verus amor. Non est obiecti similitudo, quæ proprius est partus intellectus, sed pondus est, inclinatio est, tendentia est voluntatis in obiectum amatum; & sanē aliquid quod melius intelligitur, quā dicitur. Proprium est videlicet potentie cognoscentis attrahere ad se obiecta, quia illa veluti apprehendit, representat & cōcipit intra seipsam. Proprium autem est potentie appetitiuæ rapi ab obiectis, & in illa tendere; quia eius obiectum est bonum quod allicit & ad se attrahit appetitum ostendendo bonitatem suam: voluntas ergo visa bonitate ad illam inclinatur, & in illam raptur; pondus enim est & inclinatio potentie in bonum quod illam allicit. Comparat autem aptissimè Augustinus illam inclinationem qualitati morrici grauius & leuius: *Amor meus pondus meum, illo feror quocumque feror*. Pondus enim illud est tendentia voluntatis in bonum à quo allicitur, & cui vnitur intimè per amorem: bonum videlicet allicit, voluntas allicitur & vnitur bono allicienti.

Amor est inclinatio.

Tertiò, quod amor consistat formaliter tum in actione, tum in qualitate producta, probatum est de actu vitali generatim.

Dico secundò, quemlibet actum voluntatis essentialiter duo exigere: primò ut ab ipsa voluntate producatur efficienter, & ut immanenter producatur: deinde ut præluceat illi cognitio intellectus, quæ conditio est etiam diuinitus insupplebilis.

Conditio actus voluntatis.

Prima pars conit ex eo quod omnis actus vitalis essentialiter pender à potentia vitali, ut satis probaui. Secunda pars probata est sect. 1.

Dico tertiò, actum voluntatis sic produci efficienter à voluntate, ut intellectio non concurret non causat ad eum efficienter, sed ab ea tantum voluntas excitetur per sympathiam. Contrarium docent Molina

Intellectio actus voluntatis.

1. p. 9. 19. art. 2. disp. 3. Lessius lib. 2. de summo bono, n. 86. Fonseca & alij.

Ratio autem est, quia actus appetitus sensitiui non elicitur à sensu interno, qui est in cerebro, & non excitatur appetitum nisi per sympathiam: ergo actus appetitus rationalis non excitatur ab appetitu; par enim est ratio vtriusque appetitus. Deinde voluntas est principium sufficiens suorum actuum: ergo frustra dicitur voluntatem debere ad illos concurrere, mouet enim intellectio voluntatem non physice, sed metaphorice tantum, quatenus est cognitio boni, in quod voluntas fertur per sympathiam.

Obicitur: Species impressa non determinat intellectum nisi efficiendo simul actum cum illo: ergo intellectus non determinat voluntatem nisi efficiendo simul actum cum ipsa voluntate.

Obiectio.

xx 2 Respondeo